



GLEDALIŠKI LIST
DRAME SNG

1959-60

3

Dopisniki »Gledališkega lista« Drame SNG v tujini: Mikolajtis Ziemovit, Warszawa, za Poljsko; — dr. Miroslav Pavlovsky, Brno, za Češkoslovaško; — Ossia Trilling, London, za Anglijo in Francijo; — dr. Friedrich Langer, Wien, za Avstrijo; — Fred Alten, Basel, za Svico; — dr. Paul Herbert Appel, Hamburg, za Zvezno republiko Nemčijo in Gerhard Wolfram, Berlin, za Demokratično republiko Nemčijo.

Gledališki list Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. — Lastnik in izdajatelj Slovensko narodno gledališče Ljubljana. — Urednik Lojze Filipič. — Osnutek za naslovno stran: Vladimir Rijavec. — Izhaja za vsako premiero. Naslov uredništva: Ljubljana, Drama SNG, poštni predal 27. — Naslov uprave: Ljubljana, Cankarjeva cesta 11. — Tiska tiskarna Časopisnega podjetja »Delo«, Ljubljana — Redakcija tretje številke XXXIX. letnika (sezona 1959 - 60) je bila zaključena 25. septembra, tisk pa je bil končan 20. oktobra 1959.

GLEDALIŠKI LIST
DRAME
SLOVENSKEGA
NARODNEGA GLEDALIŠČA
LJUBLJANA
DEVETINTRIDESETI LETNIK
SEZONA 1959/60 — ŠTEV. 3

R. ROSE—H. BUDJUH
DVANAJST POROTNIKOV

PETINTRIDESETLETNICA
UMETNIŠKEGA DELA
IVANA JERMANA

REGINALD ROSE in HORST BUDJUH

DVANAJST POROTNIKOV

(Naslov izvirnika: Die zwölf Geschworenen)

Igra v treh dejanjih

Poslovenil MILE KLOPČIČ

Režiser: SLAVKO JAN Scenograf: VLADIMIR RIJAVEC

Kostumograf: MIJA JARČEVA

Lektor: prof. MIRKO MAHNIČ

Osebe:

Porotniki:

Predsednik	JOŽE ZUPAN
Št. 2	JURIJ SOUCEK
Št. 3	JANEZ CESAR
Št. 4	MAKS FURIJAN
Št. 5	ANDREJ KURENT
Št. 6	SANDI VALIČ
Št. 7	FRANCE PRESETNIK
Št. 8	STANE SEVER
Št. 9	EDVARD GREGORIN
Št. 10	PAVLE KOVIČ
Št. 11	IVAN JERMAN
Št. 12	BORIS KRALJ
Sodni sluga	LOJZE DRENOVEC
Glas predsednika sodišča	RUDI KOSMAČ
Glas sodnega pisarja	DANILO BENEDIČIČ

Prizorišče:

velik, gol, neprijetno učinkujoč prostor: Soba za porotnike
na okrajnem sodišču v vzhodnem delu New Yorka.

Kostume izdelala gledališka krojačnica pod vodstvom
ELI RISTIČEVE in STANETA TANCKA.

Inspicent: VINKO PODGORŠEK

Razsvetljava: VILI LAVRENČIČ
LOJZE VENE

Odrski mojster: VINKO ROTAR

Lasuljar in masker: ANTON CECIČ



IVAN JERMAN

IVANU JERMANU

DRAMSKEMU IGRALCU, GLEDALIŠKEMU
VODSTVENEMU DELAVCU IN ORGANIZA-
TORJU OB PETINTRIDESETLETNEM JU-
BILEJU GLEDALIŠKEGA UMETNIŠKEGA
USTVARJANJA NAJTOPLEJE ČESTITAJO, SE
S SPOŠTOVANJEM IN HVALEŽNOSTJO SPO-
MINJAJO NJEGOVEGA POŽRTVOVALNEGA
IN ZVESTEGA PETINTRIDESETLETNEGA
DELA, SE MU ZA OPRAVLJENO DELO IN ZA
PREŠTEVILNA UMETNIŠKA DOŽIVETJA
ISKRENO ZAHVALJUJEJO TER MU ŽELE NA
NADALJNI ŽIVLJENJSKI POTI ŠE STEVIL-
NIH NOVIH DELOVNIH IN UMETNIŠKIH
VZPONOV — SLOVENSKO NARODNO GLE-
DALIŠČE, NJEGOV UPRAVNIK, NJEGOVI
VODSTVENI ORGANI, NJGOVI DELOVNI
ZBORI, POSEBNO ŠE DRAMA SNG, NJEN
RAVNATELJ Z VODSTVENIMI ORGANI IN
VSEM ČLANSTVOM.

TRI SREČANJA

Nekaj toplih besed bi rad napisal ob življenjskem in delovnem jubileju Janeza Jermana, a čas, ki je krut in brezobziren, nima posluha za toplino človeških čustev. Je čas velikih dejanj, s katerimi dosega človek neslutene zmage tehnike in drznosti, čas, ko se osebnost podreja imperativnim ciljem skupnosti, človeštvo brez človeka, čigar osebno življenje postaja nepomembno in nezanimivo. Čas ni naklonjen subtilnemu umetniškemu ustvarjanju, ki je in je bilo vedno izpoved notranjih človeških doživetij. Sodobni živi človek se v grmadah popisane papirja izpreminja v politično shemo ali v njeno nasprotje, v intelektualno skonstruiran skelet. V obeh primerih zmaguje preračunljivost, precej splošna karakteristika naših dni.

Mislim, da tudi Janez Jerman ni slutil tega razvoja, ko mu je gledališče postalo življenjska vsebina. Srečala sva se prvič, ko je za mariborske Drame prestopil v ljubljansko. Srečala sva se, ne da bi se osebno zblížala. Ljubljanska Drama je tisti čas doživljala pod vodstvom direktorja Golje svojo renesanso. Mladi režiserji, ki so bogatili naravno nadarjenost z umetniškimi dognanji v znamenitih svetovnih gledališčih, so zastavili vse moči z živčno vneto, da bi premagali provincialnost in dohiteli s skromnimi razpoložljivimi sredstvi evropski razvoj. Ansambel se je ponašal z močnimi talenti, ki so hitro dozorevali v izrazite osebnosti, katerih kreacije žive še danes v analih Drame kot pobude prihajajočim generacijam. Drama je rastla s časom. Vedno novi odmevi svetovnega gledališkega dogajanja so se odražali na njenem odru, na katerem so zaživeli malodane vsi pomembni dramatikci od grških klasikov do najšodobnejših avtorjev. Prvo in kasnejša gostovanja igralske družine moskovskega MHAT je v ansamblu zapustilo najgloblje vtise in sledove. Pozneje je zanesla usoda v Dramo Rusa Borisa Putjata, ki je dejansko izdihnil na njenem odru in s svojimi režijami zapustil svetle vplive. Med najpomembnejšimi gosti režiserji je nedvomno Branko Gavella, ki je v Glemabajevim ustvaril vrhunsko stvaritev na našem odru. Njegova izredna darovitost se ni razodevala samo v vnanjem režijskem okviru, posegla je v igralca in mu izvabila najvišjo zmogljivost. Sugestivna moč njegove režije je oživela v igralcih strastno prizadevnost in vero vase. Branko Gavella je pred vojno večkrat prihajal v goste, predvsem s ciklom »Glemabajevi«. Po drugi svetovni vojni mu je ljubljanska Drama postala za več let domačija, dokler ni sprejel stolice na zagrebški Akademiji za igralsko umetnost.

V Glemabajevih je nastopil tudi Janez Jerman in ustvaril eno najlepših svojih kreacij. Mladi igralec se je z vsem, živci in dušo predal gledališkemu življenju, ki ne izpusti nikogar iz objema, kdor je enkrat okusil njegovo svojevrstno čarobnost. Nenehna napetost vibrira med odrom in garderobo, kjer se pred zrcalom malone vsak večer izpreminja človek v novega človeka, ki potem med kulisami dozdevnega sveta z igranjem oživlja svojo resničnost. Ko ugasnejo luči v parterju, se novi človek povrne v starega,



Ivan Jerman v vlogi Saidla v drami Františka Langerja »Konjeniška patrola«. Sezona 1936-37. Režija: dr. B. Kreft.



Ivan Jerman kot Sodnik v drami I. Shaura »Dobri ljudje«. Sezona 1954-55. Režija: V. Skrbinšek. Premiera dne 28. oktobra 1954.



Ivan Jerman kot dr. Harvester v drami S. Maughama »Sveti plamen«. Sezona 1929-30. Režija: M. Skrbinšek. Premiera dne 22. maja 1930.

ki ne najde v sebi utehe, dokler se ne preda študiju nove vloge, nove kreacije. Stotero življenj se prelije skozenj, in vsem ustvarja on notranjo in zunanjo podobo. Igralčevo življenje je prepolno razburljivih in dražljivih naključij, ki ga zajamejo z vsemi čari izpremenljivosti. Z leti ga raznovrstne usode človeškega bivanja in nehanja nehote navdajo s posebnim pogledom, ki živi v skrivnem kotičku srca. Posebno še igralca s prevladujočim intelektualnim dožemanjem, ki je bil karakterističen za Janeza Jermana.

Ceprav je Jerman veliko igral, enkrat z večjim in drugič z manjšim uspehom, se poizkusil tudi v režiji, ni to delo izčrpalo vse njegove dejavnosti. V njem so živele tudi izredne organizatorne sposobnosti, ki so se uveljavile, ko mu je Oton Župančič poveril vodstvo gledališkega ekonomata. Tega dela se je lotil z vso vnemo in spretnostjo. Se dolgo časa je gledališče črpalo iz zalog, s katerimi je Jerman obogatil inventar. V času okupacije se je Jerman strastno posvetil organiziranju Osvobodilne fronte v gledališču in se po odhodu na Osvobojeno ozemlje udeleževal naprej, do ofenzive na Ilovi gori v partizanskem gledališču, potem pa je sprejel nove odgovorne in važne obveznosti. Če bi Jerman govoril o gledališču v letih okupacije, bi pripovedovanje osvetlilo pomembno poglavje tovariške zvestobe in vsestranske iznajdljivosti. Jerman nerad govori o sebi, in kar sem pri najinem drugem srečanju izvedel, so bili le namigi in medli obrisi.

* * *

Bilo je v Bariju, sedežu naše vojne misije v Italiji. Jerman je prišel že z Osvobojenega ozemlja s kulturno skupino Ljubljanske brigade v Gravino, kjer je s Simonitijem organiziral pevski zbor »Kosovelovcev«. V Bariju je čakal na odhod v domovino. S »Kosovelovci« se je potem vrnil preko Makedonije v Beograd.

Prebivalci Barija so po silovitem nemškem bombardiranju bežali iz mesta in izpraznili več stanovanj. V takem stanovanju se je nastanil moj pokojni brat Ferdo, ki je vzel tudi mene pod streho. Ciril Kosmač, prav tako njegov gost, je kmalu po mojem prihodu odletel v Slovenijo. Z Jermanom sva v tem mračnem stanovanju preživela dokaj dni. Vsak večer se je razpredal med visokimi, golimi stenami pogovor, ki naju je tudi človeško zbližal.

Jerman je ponavadi bolj poslušal kot pripovedoval. Prišel sem iz taborišč in ječ ter se le polagoma kot star individualist vživiljal v revolucionarne družbene izpremembe nove, porajajoče se domovine. Jerman je pogosto s humorjem spremljal moje tipanje v nove razmere, ko sem poskušal miselnost minule dobe vskladiti z revolucionarno preobrazbo. O gledališču sva le malo govorila, dogodki so kopičili snovi za najine pogovore. Dotekale so novice iz domovine, s front, vojna se je v krčevitih spopadih počasi bližala h koncu.

Jermanovi doživljaji na Osvobojenem ozemlju so mi približali domovino in osebnosti, ki so ustvarjale njeno novo podobo. V teh samotnih pogovorih sva se dotikala vseh problemov, vznemirja-jočih takrat človeka. Marsikatera resnica današnjih dni se je



**Ivan Jerman kot berač Filch. (J. Gay - B. Brecht: »Beraška opera«.
Sezona 1937-38. Režija: Bojan Stupica.)**

takrat napovedovala bolj v slutnjah kot doživetjih. Nikoli ni silil človek v človeka, odkritosrčnost izpovedi je pletla medsebojne vezi.

* * *

V nemirnem času po vojni so se dogodki prekopicovali. Sledi za človekom so se izgubljale. Do vratu zakopan v svoje delo je vsakdo živel v ožjem obzorju. Dalj časa nisem vedel, kam je Janeza Jermana zanesla pot. Čez čas sem ujel na uho, da se je vrnil v Ljubljano in odpotoval s »Kosovelovci« na daljšo turnejo po svetu. Po povratku je postal prvi vodja slovenske filmske proizvodnje, kjer so se uveljavile zopet spretnosti preizkušenega organizatorja. S filmom »Na svoji zemlji« se je njegovo organizatorično delo pri filmu zaključilo.

Življenje Janezu Jermanu ni prizanašalo. Morda je resnica, da marsikateri grenki udarci, ki jih človek doživlja, izvirajo iz nasprotij njegove narave. Vsestranske težave, ki so se nakopičile v Jermanovem življenju, bi zlomile močnejšega človeka. Jermanu so posnele le humor in dobro voljo.

Takrat se je Jerman vrnil v gledališče. »Eno samo željo imam,« mi je dejal, ko me je pozdravil kot upravnika, »rad bi zopet igral. Samo igral.« Želja se mu ni mogla docela izpolniti. V gledališču so bile potrebne izmenjave in tajnikovo mesto v Drami se je izpraznilo. Po krajšem oklevanju je Janez Jerman prevzel dolžnosti tajnika in se obenem zopet vrnil v igralski ansambel. Vsa leta do mojega odhoda iz gledališča je opravljal Jerman tajniške posle z njemu prirojeno lahkoto. Z nasmehom je brodaril preko težav. Stare izkušnje so ga prepričale, da noben vihar, ki završi v Drami, ne bo razrušil hiše. Vedno je s potrpljenjem čakal, da se nasprotja ublaže in zasijejo obrazi pri delu. Težav in nevšečnosti ni prenašal na druge, tiho in neopazno jim je odbijal osti, dokler ni delo zopet zadovoljivo steklo. Dobro se je zavedal, kdaj se je treba zoperstaviti z mrkim licem in kdaj z nasmehom. Tajniški posli, ki jih je z vso vestnostjo v razburljivih časih opravljal, ga vendar niso tako obremenili, da se ne bi posvečal igri. Zopet je začel nastopati na deskah, kjer se je njegova življenjska pot pričela.

Jerman je v zvesti službi gledališču, in še posebej Drami, opravil pomembno delo, ki sicer ni doživljalo vnanje slave, pa se vseeno uvršča med trajne vrednote. Kdor je od blizu opazoval Jermanovo delo, je moral priznati, da mu je uspelo le zaradi intimne zračenosti z gledališčem. Vsak njegov prijem bodisi v tajništvu, večletnem urejanju Gledališkega lista ali na odru pričla o tem zavestnem in — če hočete — podzavestnem sožitju.

Po grenkih preizkušnjah v življenju se Jerman ne peha za osebnimi uspehi, za temi mladostnimi sanjami, njegovo življenje je le služba gledališču in njegovemu poslanstvu.

O tej resnici me je prepričalo najino tretje srečanje.

IGRALSKI OPUS IVANA JERMANA

I. VLOGE IVANA JERMANA V DRAMI SNG LJUBLJANA

Sezona 1920/21

Shakespeare
Sardou
Tucié
Molnar

Sen kresne noči
Madame Sans-Gene
Golgota
Bajka o volku

Mizar Smuk
Constant
Evzebij
Tretji natak

Sezona 1923/24

Hebbel
Nestroy
Savoar
Milčinski
Galsworthy
Shakespeare
Molière
Courteline
Perzyski
B. Shaw
Jalen
Lenormand

Judit
Danes bomo tiči
Osmá žena
Mogočni prstan
Golobček
Beneški trgovec
Smešne precijeze
Priljudni komisar
Ašantka
Cezar in Kleopatra
Dom
Izgubljene duše

Betulijski duhovnik
Kočijaž
Matard
Zakleti mladenič
Pastor Bertley
Solano
Lakaj Almanzor
Gospod
Sluga Lonskega
Nubijec
Suplent Skrjanec
Glasbenik

Sezona 1924/25

E. Rostand
L. N. Tolstoj
Shakespeare

Cyrano de Bergerac
Moč teme
Hamlet

Bellerose
Voznik
Kornelij
Duhovnik
Zakleti mladenič
Kočijaž
Glasbenik
Sluga Pahomič
Prvi svetovalec
Zdravnik Ivan Petrovič
Redovnik Apolonij
Drugi gost

pon. Milčinski
pon. Nestroy
pon. Lenormand
Dostojevski
Lah
Andrejev

Mogočni prstan
Danes bomo tiči
Izgubljene duše
Stričkove sanje
Peluh
Misel

pon. Tucié
Cankar

Golgota
Pohujšanje v dolini
Šentflorjanski

Sezona 1925/26

Langer
Shakespeare
Župančič

Periferija
Zimska pravljica
Veronika Deseniška

Komisar
Dion
Friderikov pisar
Hermanov kancelar
Strežaj Tomaž
Siratka
Mamikin
Landolfo (Lolo)
Kmetijski fant
Pismonoska
Doktor Vencelj
Sarkastični gledalec
Curio
Kornelij
Duhovnik
Giglioli
Tajnik Henry Tench
Ivan Dolinar
Delavec

Milčinski
Cankar
Andrejev
Pirandello
Finžgar
O'Neill
Jurčič-Golia
B. Shaw
Shakespeare
pon. Shakespeare

Krpan mlajši
Za narodov blagor
Profesor Storicin
Henrik IV.
Naša kri
Ana Christie
Deseti brat
Pygmalion
Kar hočete
Hamlet

Niccodemi
Galsworthy
Cankar
Vildrac

Scampolo
Borba
Jakob Ruda
Ladja Tenacity

Sezona 1926/27

pon. Cankar	Za narodov blagor	Siratka
Cankar	Hlapci	Nadučitelj
Hilbert	Drugi breg	Dr. Fischer
Molière	Skopuh	Pisar
Shakespeare	Macbeth	Angus
pon. Shakespeare	Hamlet	Kornelji,
		Duhovnik
		Predsednik
		Andrej
Courteline	Stalni gost	
Courteline	Boubouroche	
Golia	Peterčkove poslednje sanje	Drugi vojščak
Wilde	Pahljača lady Windermere	
Begović	Božji človek	Mr. Rufford
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Jetičnik
Nestroy	Zli duh Lumpacivagabundus	Kočijaž
		Mizarski pomočnik,
		Pomočnik pri Nitki,
		Drugi šetalec
Büchner	Vojiček	Drugi meščan
Shakespeare	Mnogo hrupa za nič	Pater Frančišek
Engel	Večni mladenič	Benedikt

Sezona 1927/28

Bernauer-Oesterreicher	Vrt Eden	Sluga Filip
pon. Shakespeare	Mnogo hrupa za nič	Pater Frančišek
pon. Engel	Večni mladenič	Benedikt
Shakespeare	Ukročena trmoglavka	Prvi sluga,
		Magister,
		Sluga pri Baptisti
Wilde	Idealni soprog	Družabnik
Cankar-Skrbinšek	Hlapec Jernej in njegova pravica	
pon. Shakespeare	Hamlet	Sitar
		Kornelji,
		Duhovnik
Hasenclever	Boljši gospod	Tajnik
Görner	Snegulčica in skratje	Minister
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Drugi vojščak
Calderon	Sodnik zalamejski	Seržant
Ibsen	Divja rasa	Gregers
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Kočijaž
pon. E. Rostand	Cyrano de Bergerac	Kadet,
		Bellerose,
		Poet
Halbe	Mladost	Amandus
Gregorin-Tominec	I N R I	Jakob st.,
		Epafrodit,
		Dizma
Novačan	Herman Celjski	Poslanik kralja
		Tvrtka
Maeterlinck	Stilmondski župan	Občinski tajnik
Jerome	Fanny, tete, strici itd.	George Newte
Brod-Reimann	Dobri vojak Švejk	Stotnik Sagner

Sezona 1928/29

pon. Brod-Reimann	Dobri vojak Švejk	Stotnik Sagner
pon. Jerome	Fanny, tete, strici itd.	Vojaški duhoven
pon. Novačan	Herman Celjski	George Newte
pon. Maeterlinck	Stilmondski župan	Glasnik iz Budima
Shakespeare	Romeo in Julija	Občinski tajnik
		Prolog,
		Lekar
Klabund	Krog s kredo	Pesnik

Jäger-Schmidt	Kukuli	François
Pitray	Modri osliček Miško	Kmet Andrej
L. N. Tolstoj	Zivi mrtvec	Mladi odvetnik
pon. Shakespeare	Ukročena trmoglavka	Prvi sluga,
		Magister
Golia	Betlehemska legenda	Jakob,
		Služabnik
pon. Golia	Peterčkove poslednje	
	sanje	Drugi vojščak
Drinkler	Krojaček-junaček	Krojač Trska
Jonson-Zweig	Volpone	Prvi sluga
Nestroy	Utopljenca	Senica
pon. Nestroy	Danes bomo tiči	Kočijaž
pon. E. Rostand	Cyrano de Bergerac	Kadet,
		Bellerose,
		Poet
Büchner	Dantonova smrt	Collot d'Herbois,
		Drugi meščan
pon. Görner	Snegulčica in škrtatje	Minister
Bourdett	Pravkar izšlo	Olivet
pon. Gregorin-Tominec	I N R I	Jakob st.,
		Epafrodit,
Nancey-Armont	Teodor & Comp.	Dizma
Frondale	Bitka	Malvoisier
O'Neill	Ana Christie	Cetrni mornar
Cerkvenik	Greh	Pismonoša
		Mož

Sezona 1929/30

pon. Nestroy	Utopljenca	Senica
pon. Brod-Reimann	Dobri vojak Svejč	Stotnik Sagner
pon. Klabund	Krog s kredo	Pesnik
Goethe	Faust	Nadangel Rafael,
		Meščan
Pagnol	Velika abeceda uspeha	Tranche
Srindberg	Nevesta s krono	Kerstin ded
Lorde-Chaine	Naš gospod župnik	Monsignor Sibue
Achard	Zivljenje je lepo	Stražnik
Burggraf	Janezek — Nosanček	Božični mož
Janković	Brez ljubezni	Drugi študent
Schiller	Don Karlos	Grof Lerma
pon. Golia	Peterčkove poslednje	
	sanje	Drugi vojščak
pon. Frondale	Bitka	Cetrni mornar
Nestroy	Za ljubezen so zdravila	Strežaj Zgonc
Spicar	Pogumni Tonček	Berač Jermač
Shakespeare	Vihar	Adrijan
pon. Gregorin-Tominec	I N R I	Jakob st.,
		Epafrodit,
Begović	Pustolovec pred vrati	Dizma
Maugham	Sveti plamen	Zdravnik
		Dr. Harvester

Sezona 1930/31

pon. Lorde-Chaine	Naš gospod župnik	Monsignor Sibue
pon. Shakespeare	Sen kresne noči	Egej
Snuderl	Pravljica o rajski ptici	Tone
Andrejev	Mladoletje	Arhangelski
Leskovec	Kraljična Haris	Notar
Schiller	Razbojniki	Herman
pon. Görner	Snegulčica in škrtatje	Minister
Nušić	Gospa ministrica	Sava Mišić
pon. Maugham	Sveti plamen	Dr. Harvester

pon. Burggraf A. Tolstoj	Janezek-Nosanček	Božični mož
pon. Nestroy	Serijska A-000001	Berjukov
pon. Golia	Utopljenca	Senica
Balzac	Peterčkove poslednje sanje	Drugi vojščak
Golia	Mercadet	Prvi upnik
Finžgar	Princeska in pastirček	Peti veteran
Krleža	Divji lovec	Kmet Jež
Blumenthal-Kadel- burg	Gospoda Glembajevi	Silberbrandt
pon. Achard	Pri »Belem konjičku«	Šofer
Hoffmannsthal	Življenje je lepo	Stražnik
Klabund	Slehernik	Drugi gost,
Schnitzler	X Y Z	Glasnik
L. Tolstoj	Zeleni kakaduj	Glas v radiu
Frank	On je vsega kriv	Vicomte de Nogeant
	Vzrok	Sosed
		Duhovnik

Sezona 1931/32

pon. Hoffmannsthal	Slehernik	Glasnik
Grum	Dogodek v mestu Gogi	Julijo Gapit
Nestroy	Pritličje in prvo nadstropje	Strežaj Anton
Cankar	Kralj na Betajnovi	Prvi kmet
Golar	Dve nevesti	Rožnikov Tone
pon. Golia	Princeska in pastirček	Peti veteran
pon. Blumenthal-Kadel- burg	Pri »Belem konjičku«	dr. Koprivar
Croisset-Leblanc	Arsène Lupin	Šofer
pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Agent Boursin
Fodor	Revna kot cerkvena miš	Drugi vojščak
pon. Frank	Vzrok	Gospod Kvapič
B. Shaw	Zdravnik na razpotju	Duhovnik
Molnar	Nekdo	Redpenny
Milošević	Jubilej	Odvetnik
pon. Krleža	Gospoda Glembajevi	Svetnik Gjorič
pon. Shakespeare	Kar hočete	Silberbrandt
Katajev	Kvadratura kroga	Antonio
Real-Ferner	Trije vaški svetniki	Prvi komsomolec
Sophocles	Kralj Oldipus	Zupnik Hrastar
Pagnol	Marij	Tretji stavec
		Le Gőelec

Sezona 1932/33

pon. Hoffmannsthal	Slehernik	Glasnik
pon. Shakespeare	Sen kresne noči	Egej
Kreft	Celjski grofje	Pravdač
Dostojevski-Kra- snopoljski	Zločin in kazen	Miholka
Bartol	Lopez	Santa Fë
pon. Pagnol	Marij	Le Gőelec
O'Neill	Strast pod bresti	Simeon
Ibsen	Gospa Inger na Oestrotu	Komornik Bjoern
Zuckmayer	Veseli vinograd	Vinotržec Kalin
Merežkovskij	Carjevič Aleksej	Grof Daun
pon. Shakespeare	Kar hočete	Antonio
pon. Klabund	X Y Z	Glas v radiu
Vombergar	Voda	Jaka Jakopič
Maeterlinck	Zadoščenje	Poročnik Lauterbach
pon. Nestroy	Utopljenca	Senica
Katajev	Milijon težav	Vanja Parasjuk
Yeats	Gospa Cathleena	Prvi kmet
Pagnol-Nivoix	Slava in njeni meše- tarji	Bachelet

pon. Nušić
Acremont G. in A.
pon. Klabund
pon. Shakespeare
pon. Gregorin-Tominec

Langer
Molière

Gospa ministrica
Dame z zelenimi
klobuki
Krog s kredo
Hamlet
I N R I

Izpreobrnitev Ferdiša
Pištore
Tartuffe

Sava Mišić
Gospod de Fleurville
Pesnik
Horatio
Jakob st..
Pilāt
Komisar Faltys
Kleant

Sezona 1933/34

Shakespeare
pon. Cankar
Strindberg
B. Shaw
Feldman
pon. Shakespeare
pon. Molière
Scheinpflugova
Forster
Golia
pon. Golia
Engel-Horst
Lichtenberg
Thomas
pon. Finžgar
Tavčar-Maria Vera
Nušić
pon. Gregorin-Tominec
pon. Krleža
pon. Kreft
Ortner
pon. Hoffmannstahl
Galsworthy
Kostov

Komedija zmešnjav
Pohujšanje v dolini
šentflorjanski
Sonata strahov
Sveta Ivana
Zajec
Hamlet
Tartuffe
Okence
Robinzon ne sme
umreti!
Kulturni prireditev
v Črni mlaki
Peterčkove poslednje
sanje
Raj potepuhov
Kariera kancista
Winziga
Charleyeva teta
Divji lovec
Visoška kronika
Beograd nekda in
sedaj
I N R I
Gospoda Glembojevi
Celjski grofje
Mojster Anton Hit
Slehnernik
Družba
Goljemanov

Antifolus Sirakužan
Krištof Kobar
Gospodski človek
Skof Couchon
Kotromanič
Horatio
Kleant
Poličijski komisar
Vojak na straži
Matinjak
Drugi vojščak
Profesor Platnica
Kmetijski minister
Jack Chesney
Kmet Jež
Hlapec Lukež
Nikola
Jakob st..
Pilāt
Silberbrandt
Pravdač
Kaplār
Glasnik
Major Colford
Novinar Gorilkov

Sezona 1934/35

E. Rostand
Achard
pon. Görner
pon. Krleža
Raort
pon. Golia
pon. Golia
B. Frank
Zweig
Sorli
pon. Shakespeare
Kreft
pon. Hoffmannstahl
Gregorin
Vomberger
Wilde

Orlič
Migo, dekle z Mont-
parnasa
Snegulčica in škratje
Gospoda Glembojevi
Waterloo
Peterčkove poslednje
sanje
Kulturna prireditev
v Črni mlaki
Višar v kozarcu
Siromakovo jagnje
Blodni ognji
Beneški trgovci
Malomeščani
Slehnernik
V času obiskanja
Zlato tele
Bunbury

Vitez pl. Prokeš-
Osten
Neki gospod
Minister
Silberbrandt
Režiser Lalic
Drugi vojščak
Matinjak
Sodnik
Berthler
Anton Brezovnik
Graziano
Tone Sevnik
Glasnik
Juda iz Karije
Janez Blaznik
John Worthing

Sezona 1935/36 *

Sophocles-Hoff-	Kralj Edip	Duhovnik
mansthal	Kameniti gost	Menih
pon. Puškin	Vihar v kozarcu	Sodnik
B. Frank	Frak ali od krojačka	
Dregely	do ministra	
Bahr	Otroci	Zurnalista Turner
Bulgakov	Molière	Jean
pon. Zweig	Siromakovo jagnje	Ludovik XIV.
Galsworthy	Družinski oče	Berthier
pon. Kostov	Goljemanov	Harris
Skvarkin	Tuje dete	Novinar Gorilkov
Werfel	Juarez in Maksimiljan	Jakov
pon. Gregorin	V času obiskanja	General Riva Palacio
Lavery	Prva legija	Juda iz Karije
Lichtenberg	Mladi gospod šef	Vicerektor Keene
		Dr. Kurt

Sezona 1936/37

pon. Cankar	Za narodov blagor	Siratka
Shakespeare	Kralj Lear	Kralj francoski
Labiche	Florentinski slamnik	Gluhi Vezinet
Langer	Konjeniška patrola	Saidl
pon. Lichtenberg	Mladi gospod šef	Dr. Kurt
pon. Lavery	Prva legija	Vicerektor Keene
Katajev	Kvadratura kroga	Tovariš Flavij
Werner	Na ledeni plošči	Dr. jur. Koudelka
Golia	Uboga Ančka	Berač — Dobrodej
Hamik	Repoštev	Somaster
Gregorin	Kralj z neba	Agripa
Zigon	Ce se utrga oblak	Poštari Pavlič
Kaufman-Ferber	Simfonija 1937	Gustav
Nušić	Dr.	Velimir Pavlovič
Fodor	Matura	Profesor dr. Strk
Anderson-Stallings	Rivala	Lieutenant Moore
pon. Merežkovskij	Peter in Aleksej	Rumjancev
pon. E. Rostand	Cyrano de Bergerac	Cuigy

Sezona 1937/38

Shakespeare	Julij Cezar	Kaska
pon. Fodor	Matura	Profesor dr. Strk
Pahor	Viničarji	Andro Lah
Gay-Brecht	Beraška opera	Berač Filch
pon. Nušić	Dr.	Velimir Pavlovič
P. Petrovič	Vozel	Štefan
pon. Golia	Princeska in pastirček	Peti veteran
Čapek	Bela bolezen	Drugi časnikiar
Bourdet	Svedrovci	Blain
pon. Golia	Peterčkovice poslednje	
	sanje	Drugi vojščak
pon. Župančič	Veronika Deseniška	Vitez Ivan Sevnčan
pon. Križar	Gospoda Glembojevi	Silberbrandt
Synek	Nočna služba	Odvetnik dr. John
pon. Werner	Na ledeni plošči	Dr. jur. Koudelka

Sezona 1938/39

A. K. Tolstoj	Car Fjodor	Mihajlo Golovin
Wuolijoki	Žene na Niskavuoriju	Nadučitelj Vainio
Benedetti	Trideset sekund ljubezni	Tullio Siriani
Priestley	Brezov gaj	Inspektor Stack
Golia	Dobrudža 1916.	Srbski vojni ataše
pon. Gregorin	Kralj z neba	Agripa

* V sezoni 1935/36 režiral Božene Begovičeve igro »Med včeraj in jutri«.

Kaestner Piskof	Pikica in Tonček Upniki — na plan!	Brivec Bodež Koncipient dr. Menšik Vitez Ivan Sevnčan Karenin Senica Drugi senator Prof. Kučera
pon. Zupančič pon. L. Tolstoj pon. Nestroy Shakespeare Bekeffi	Veronika Deseniška Živi mrtvec Utopljenca Othello Neopravičena ura	

Sezona 1939/40

pon. Bekeffi Medved B. Shaw Langer	Neopravičena ura Kacijanar Hudičev učenec Številka dvainšedemdeseta Upniki — na plan!	Prof. Kučera Hojžič Pastor Anderson Sodnik Koncipient dr. Menšik Prvi sel Brivec Bodež Nadučitelj Valnio Peti veteran Višji komisar Predsednik sodišča Gospod
pon. Piskof Sophocles pon. Kaestner pon. Wuolijoki pon. Golia Kaestner pon. Courteline pon. Golia Averčenko Krog pon. Nestroy Lenormand pon. Nestroy Gogolj pon. Finžgar	Antigona Pikica in Tonček Žene na Niskavuoriju Princeska in pastirček Emil in detektiv Stalni gost Priljudni komisar Peterčkove poslednje sanje Kupčija s smrtjo Na prisojni strani Utopljenca Strahopetec Danes bo moč tiči Revizor Naša kralj	Drugi vojščak Usikov Pisatelj Bris Senica Charlier Potepuh Grabež Dobčinski Kmet Matijevec

Sezona 1940/41

pon. Bekeffi pon. Benedetti pon. Shakespeare pon. Wuolijoki	Neopravičena ura Trideset sekund ljubezni Komedijski zmešnjav Žene na Niskavuoriju	Prof. Kučera Tullio Siriani Antifolus Sirakužan Nadučitelj Valnio
--	---	--

Sezona 1941/42

pon. Golia	Peterčkove poslednje sanje	Drugi vojščak
------------	----------------------------	---------------

Sezone 1942/43—46

je bil Ivan Jerman v Narodnoosvobodilni vojski in ni nastopal.

Sezona 1946/47

Kreft pon. Križar pon. B. Shaw	Velika puntarija Gospoda Glembajevi Hudičev učenec	Ilja Gregorič Silberbrandt Pastor Andersen	1 26 19
--------------------------------------	--	--	---------------

46

Sezoni 1947/48—1948/49

Direktor filma »Na svoji zemlji«

Sezona 1949/50

pon. Shakespeare	Kralj Lear	Oswald	21
Miller	Vsi moji sinovi	Dr. Jim Bayliss	30
Goethe	Egmont	Machiavelli	11
Pucova	Operacija	Klavora	7
pon. Cankar	Hlapci	Zdravnik	3
			72

Sezona 1950/51

pon. Kreft	Celjski grofje	Trgovec	36
Molière	Ljudomrznik	Filint	22
Krleža	Vučjak	Polugan	21
Kozak	Profesor Klepec	Profesor	14
Ibsen	Stebri družbe	Hilmar Tønnesen	3
pon. Goethe	Egmont	Machiavelli	13
pon. Pucova	Operacija	Klavora	7
			116

Sezona 1951/52

Lope de Vega	Fuenteovejuna	Sodnik	19
pon. L. N. Tolstoj	Moč teme	Marinin mož,	13
		Akim	12
pon. Kozak	Profesor Klepec	Profesor	4
pon. Cankar	Hlapci	Zdravnik	16
Hsiung	Gospa Biserna reka	Prvi snubec	26
Shakespeare	Rihard Tretji	Brakenbury	15
pon. B. Shaw	Sveta Ivana	Skof Couchon	5
			109

Sezona 1952/53

pon. Kreft	Celjski grofje	Trgovec	2
pon. B. Shaw	Sveta Ivana	Skof Couchon	13
pon. Gogolj	Revizor	Ljuljakov	17
Racine	Britanik	Narclis	13
Kulundžić	Clovek je dober	Batinić	12
			57

Sezona 1953/54

pon. Cankar	Hlapci	Zdravnik	7
Hochwaelder	Javni tožilec	Fouquier-Tinville	16
pon. Shakespeare	Romeo in Julija	Prolog	18
Harris	Molčeča usta	Državni tožilec	10
			51

Sezona 1954/55

pon. E. Rostand	Cyrano de Bergerac	Bellerose	21
		Castel-Jaloux	4
pon. Harris	Molčeča usta	Državni tožilec	1
I. Shaw	Dobri ljudje	Sodnik	21
pon. Shakespeare	Romeo in Julija	Prolog	19
Ustinov	Trobi kakor hočeš	Schuchermann	21
Bruckner	Elizabeta Angleška	Gresham	20
Matković	Na koncu poti	Partizan	7
			110

Sezona 1955/56

Miller	Lov na čarovnice	Sodnik Hathorne	27
Lorca	Svatba krvi	Drvar	21
Axelrod	Sedem let skomin	Richardov glas	2
Shakespeare	Henrik IV (I. del)	Grof Westmorland	26
Wilder	Naše mesto	Gospod Webb	24
Cehov	Tri sestre	Kuligin	20
pon. Cankar	Hlapci	Poštár	16
Giraudoux	Norica iz Chaillota	Načelnik reklam- nega tiska	16
			151

Sezona 1956/57

pon. Cankar	Hlapci	Poštár	5
		Zdravnik	3
pon. Axelrod	Sedem let skomin	Richardov glas	21
Shakespeare	Henrik IV. (II. del)	Grof Westmorland	24
Molière	Sola za može	Arist,	
	Izsiljena ženitev	Geronimo	30
Brecht	Kavkaški krog s kredo	Illo Suboladze	18
Priestley	Odstranite norca!	Dr. Bushtaet	17
			118

Sezona 1957/58

pon. Molière	Sola za može	Arist,	
	Izsiljena ženitev	Geronimo	5
pon. Axelrod	Sedem let skomin	Richardov glas	16
Goodrich-Hackett	Dnevnik Ane Frank	Kraler	40
Višnjevski-Kreft	Optimistična tragedija	Prvi kronist	19
pon. Shakespeare	Ukročena trmoglavka	Solmašter	3
		Lepotičar	2
Brecht	Svejk v drugi svetovni vojni	Nemški vojaški zdravnik	11
		Prvi gost,	
		Mož z berglami	3
pon. Cankar	Hlapci	Zdravnik	3
L. N. Tolstoj-Vol- kov	Ana Karenina	Zdravnik	9
		Kapitonle	(1)
			111

Sezona 1958/59

pon. Brecht	Svejk v drugi svetovni vojni	Nemški vojaški zdravnik	31
pon. Cankar	Hlapci	Zdravnik	4
pon. Axelrod	Sedem let skomin	Richardov glas	2
pon. L. N. Tolstoj-Vol- kov	Ana Karenina	Zdravnik	16
pon. Cankar	Za narodov blagor	Prvi obč. svetnik	1
pon. Goodrich-Hackett	Dnevnik Ane Frank	Kraler	4
Majakovski	Velika žehta	Nočkin	28
pon. Schiller	Don Karlos	Veliki inkvizitor	26
pon. Shakespeare	Ukročena trmoglavka	Solmašter	1
Shakespeare	Henrik V.	Grof Westmorland	21

II. VLOGE IVANA JERMANA V DRAMI SNG V MARIBORU

SEZONA 1921/22 (Drama SNG, Maribor)

Schnitzler	Ljubimkanje	Neki gospod
Jerome	Neznani prijatelj	Christopher Penny
Ludwig	Dedni logar	Logarski pomočnik Andrej
Remec	Kirke	Učitelj Javornik
Galsworthy	Borba	Simon Harness
Cankar	Jakob Ruda	Ivan Dolinar
Molière	Skopuh	Komisar
Opereta: Parma	Caričine Amaconke	Cesar Jožef II.

SEZONA 1922/23 (Drama SNG, Maribor)

Gogolj	Revizor	Stjepan Iljič Uhovjortov Luka Lukič Hlopev
Cankar	Hlapci	Nadučitelj
Molière	Namišljeni bolnik	Purgon
Andrejev	Dnevi našega življenja	Student Blohin
Zagorka	Jalnuševčani	Josip Ogrizek
Tucic	Golgota	Redovnik Demetrij
Remec	Užitkarji	Star kancelist
Arclibašev	Ljubosumje	Andrej Ivanovič
Schiller	Kovarstvo in ljubezen	Ferdinand
Balucki	Težke ribe	Sodni svetnik Pagatovič
Strindberg	Velika noč	Elis, cand. phil.
Suhovo-Kobilin	Svatba Krečinskega	Fjodor
Zola	Ubijač	Kovač Goujet
Spicar	Pogumni Tonček	Beli kralj
Ogrizović	Hasanaginica	Husejin
Opereta: Albini	Baron Trenk	Glasnik
Parma	Nečak	Postrešček Steiner
Berté	Pri treh mladenkah	Slikar Moric pl. Schwind

IVAN JERMAN JE V SEZONAH 1920/21 DO 1938/39 ODIGRAL

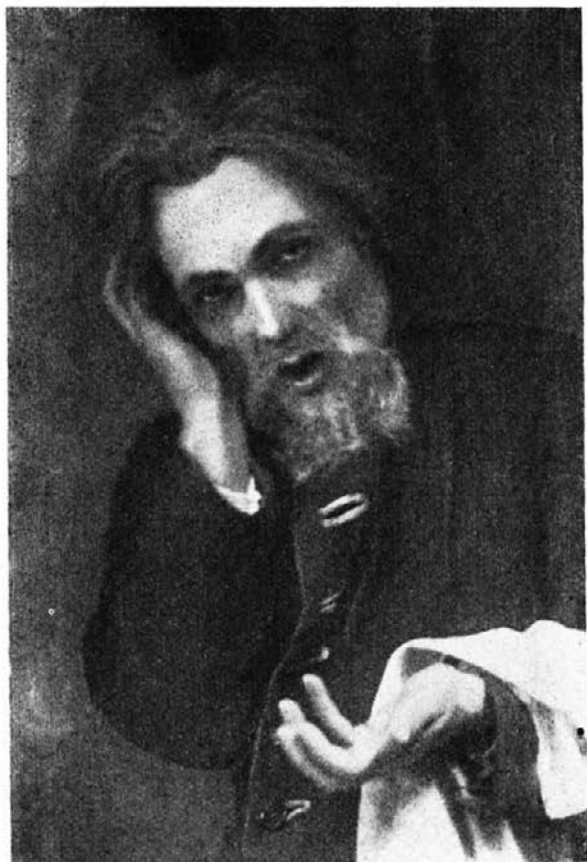
V DRAMI SNG V LJUBLJANI 233 VLOG V 247 DELIH

V SEZONAH 1921/22 IN 1922/23 JE IVAN JERMAN V DRAMI SNG
V MARIBORU ODIGRAL 26 VLOG V 25 DELIH.

Za Dramo SNG Ljubljana
sestavil D. S.,
za Dramo SNG Maribor pa J. T.

IVAN JERMAN

JE BIL PRVI REZISER SLOVENSKEGA PARTIZANSKEGA GLEDALIŠČA. JESEN LETA 1943 JE NA OSVOBOJENEM OZEMLJU PRIPRAVIL KRSTNO UPRIZORITEV ENODEJANKE DRAME MILETA KLOPČIČA »MATI«. PREMIERA JE BILA V KOČEVJU V POČASTITEV KOČEVSKEGA ZBORA V NOČI MED 3. IN 4. OKTOBROM 1943 OB 3. URI ZJUTRAJ. TO PREDSTAVO ŠTEJE ZGODOVINA ZA ROJSTVO SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA NA OSVOBOJENEM OZEMLJU. — NA KOČEVSKEM ZBORU JE BIL IVAN JERMAN IZVOLJEN ZA POSLANCA.



Ivan Jerman kot Fjodor v »Svatbi Krečinskega« Suhovo - Kobilina. Sezona 1922-23. Drama Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru.



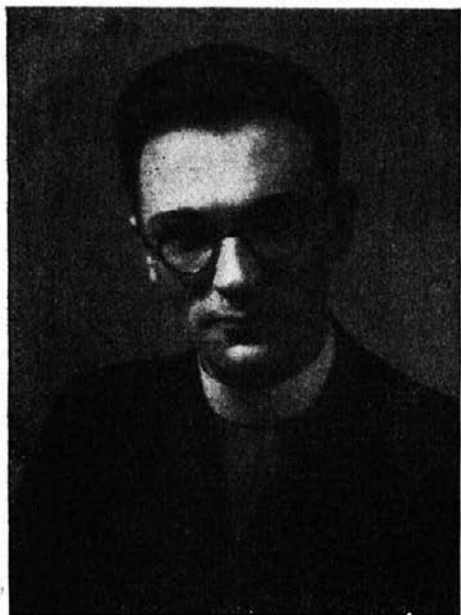
**Ivan Jerman kot Vanja Parasjuk v komediji Valentina Katajeva
»Milijon težav«. Sezona 1932-33. Režija: dr. B. Kreft.**



Ivan Jerman (levo) kot Batinič (Kulundžić: »Človek je dober«.)



Ivan Jerman (levo) kot Klavora v »Operaciji« M. M'eličeve.

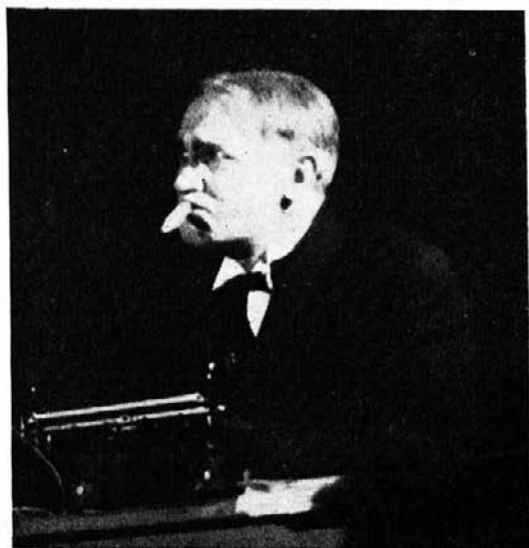


Ivan Jerman kot
Silberbrandt v Krleževi
drami »Gospoda
Glembajevi«. Sezona
1930-31. Režija:
dr. B. Gavella.



Ivan Jerman (levo) kot Filint v Molièrovem »Ljudomrzniku«.
Sezona 1950-51.

Ivan Jerman
kot profesor
Schuchermann
v igri P. Ustinova
»Trobi kakor
hočeš«. Sezona
1954-55. Režija:
S. Jan.



Ivan Jerman
v drami I. Shawa
»Pokopljite
mrtve« kot gost
v Mestnem
gledališču
ljubljskem.



Ivan Jerman kot Velimir Petrović v komediji B. Nušića »Dr«.
Sezona 1936-37. Režija: dr. B. Kreft.



Racine: »Britanik«. (Sezona 1952-53). Ivan Jerman (drugi z leve)
v vlogi Narc'isa. Režija: S. Jan.



A. P. Cehov: »Tri sestre«. (Sezona 1955-56). Ivan Jerman (tretji z leve)
v vlogi Kuligina. Režija: ing. arch. V. Molka.



Ivan Jerman kot Tone Sevnik v drami Bratka Krefta »Malomeščani« (»Kreature«). Sezona 1934-35. Režija avtor.



F. Hochwaelder: »Javni tožilec«. (Sezona 1953-54). Ivan Jerman (desno) kot Fouquier - Tinville.

DVANAJST POROTNIKOV

»Morda ne bomo resnice nikoli odkrili. To je zelo boleče. Toda nikakor si ne smemo in ne moremo položaja olajšati s tem, da bi se kratko in malo sprijaznili z neresnico.«

»DVANAJST POROTNIKOV«

»Dokler je resnica samo resnica sama na sebi, je sicer tu, prisotna, toda neopažena, na tleh. Ko pa ta ista resnica zmaga, se ji vsi priključijo. Zakaj? Ker je resnica? Ne, kajti sicer bi se ji bili priključili že prej, ko je bila še na tleh, ko je še trpela. Ljudje se torej resnici ne priključijo zato, ker je resnica sama na sebi



HORST BUDJUH,
avtor drame.



REGINALD ROSE,
avtor TV predloge.

močna, marveč, ker postane močna s tem in v tem, ko se ji drugi priključijo.«

Ta filozofska misel, katere avtor je Sören Kierkegaard, je sicer lahko sporna, lahko je tudi nevarna, kajti kaj naj se postavi po robu neki invidualni, subjektivni resnici, ki si pridobi somišljenikov in postane močna, a je z objektivnega stališča — recimo — neresnica (take primere izpričuje zgodovina v preštevilnih političnih zablodah s kulminacijo v fašizmu), toda vendarle nam prav ta misel lahko posluži kot izhodišče za bežen razmislek o nekaterih pojavih v življenju in mentaliteti našega časa.

Za današnji čas je — lahko bi rekli — značilen beg pred resnico, ne pa iskanje resnice: ljudje hodijo v kino in na zabave, bero knjige in morda celo obiskujejo gledališče, da bi, kot pravijo, »za dve uri pozabili«, da bi se izklopili iz svoje okolice, da bi zbežali pred skrbmi in težavami vsakdana.

Jasno je, da gre v mnogih primerih za beg pred osebnimi vsakdanjimi skrbmi in bolečinami in te vrste »beg« v svet lahke književnosti, v kriminalke, drugovrstne filme in na zabavne revije gotovo ni nekaj novega in značilnega samo za naš čas. Toda pri mnogih ljudeh, posebno pri izobražencih to včasih prehaja v beg pred spoznanjem nekaterih grozljivih resnic sodobnosti ali v zatiskanje oči pred njimi, če so jih že morali spoznati. Ta beg se razrašča v komformizem, v težnjo po miru, po brezskrbnosti za vsako ceno, v izmikanje pred odgovornostjo, v izmikanje pred tem, da bi povedali svoje mnenje, svoje stališče, v kompromisarsko zaglajevanje nasprotij, v nekako moderno gornikovstvo in ne nazadnje v histerično pehanje za gmočnimi dobrinami. Toda za mislečega človeka in zlasti še za umetnika je tako komformistično stališče nevzdržno in v bistvu globoko nemoralno. S takim stališčem se umetnik diskvalificira, da preneha biti umetnik, zakaj umetnik mora biti vest družbe, a če hoče to biti, mora biti aktiven, jasno opredeljen, dosleden in vztrajen v iskanju resnice, biti mora moralni sodnik in razsodnik, tisti prvi, ki skrito resnico išče, najde, povzdigne, pokaže drugim in doseže, da se ji, odkriti in povzdignjeni, priključijo vsi ali vsaj mnogi in da postane resnica s tem močna in mogočna.

Drugo dejstvo, ki se nam tako vztrajno ponuja v razmislek, da ga ne moremo obiti, je v naslednjem:

V gneči in naglici sodobnega sveta se je jel izgubljati humani odnos človeka do človeka. Z besedami »Kaj mi mar, kaj se bom mešal, kaj bom razjasnjeval, naj sam gleda«, bi najkrajše karakterizirali stališča in odnose, ki žal postajajo nekako običajni. Vrednost človeškega življenja, življenje posameznika kot vrednota je po zadnji vojni z vsemi njenimi strahotami močno padla, namesto da bi se povečala. Nekaj ljudi več ali manj — vseeno, nekdo po krivici obsojen — vseeno, glavno, da imamo mi streho nad glavo in kosilo na mizi. Toda v svetu, v katerem bi obveljala taka morala, bi obstenca človeka v resnici izgubila sleherni smisel. In prav drama o dvanajstih porotnikih je — kot za nastopajoče osebe — preizkušnja v nekem smislu tudi za gledalce: postavljeni smo pred jasno moralno alternativo, ki je ni moč premestiti in zabrisati s kompromisom. Pred alternativo, ali se eksponiramo, angažiramo in zagrizemo v spopad, v iskanje resnice preprosto zato, ker ne moremo prostodušno in mirno poslati v smrt človeka, ki je, kot sprva vse kaže, res zločinec, a je vendarle človek, tedaj vrednota, do katere ne moremo biti ravnodušni, — ali pa se odločimo za drugo možnost alternative, stisnemo rep med noge in odidemo v gostilno ali v posteljo ali na nogometno tekmo.

Ta alternativa, ki jo zastavlja drama Reginalda Rosea, osemtridesetletnega ameriškega profesionalnega pisca in prirejevalca televizijskih iger, in Horsta Budjehna, štiridesetletnega nemškega pisca filmskih scenarijev, protinacističnega emigranta iz Nemčije, kjer je do nastopa nacizma delal kot dramaturg znanega berlinskega gleda-

lišča »Renaissance« (Budjuhn je Roseovo televizijsko igro razširil, osebe zarisal ostreje in jasneje in dramo dopolnil z nekaterimi nadrobnostmi, kar bodo gledalci opazili, če bodo primerjali našo uprizoritev s filmom, ki je bil posnet po prvotni Roseovi predlogi) — moralna alternativa torej, ki jo drama »Dvajset porotnikov« zastavlja, je njena poglobljena vrednost.

»Dvajset porotnikov«, dramsko delo doslej docela neznanih avtorjev, je s suverenim dramaturškim znanjem napisana drama, presenetljivo originalna po zamisli, na videz kriminalna zgodba, toda delo z globokim in pristnim humanim in etičnim jedrom, nemara najbolj uspešno in učinkovito ter gledališko hvaležno odrsko besedilo zadnjih let, gledališki šlager v dobrem pomenu besede z globoko moralo, dialog z veliko notranjo napetostjo, »sodna« drama brez trikov in nasilnih zapletov.

L. F.

POGLED V POROTNIŠKO POSVETOVALNICO

Igra o dvanajstih porotnikih temelji na nekem mojem osebnem doživetju. Približno mesec dni, preden sem se kot pisatelj te teme resno lotil, sem sodeloval kot porotnik v sodnem procesu proti nekemu morilcu na vrhovnem sodišču v New Yorku.

Ko sem prejel poziv, sem preklinjal in vzdihoval: »Moj bog, v tem mojem mestu stanuje nič manj kot osem milijonov ljudi, pa so se morali zapičiti natanko in prav vame.« Tudi vsi moji sotrpini, ki sem jih prvi dan procesa srečal v čakalnici na sodišču, so bili imenovanja prav tako »veseli« kot jaz.

Toda ko sem stopil v razpravno dvorano, da bi prisegel, sem se znašel iz oči v oči s tujim človekom, čigar usoda je bila od tega trenutka dalje tudi v mojih rokah. V trenutku, kot bi me preblisnilo, se je v meni nekaj izpremenilo.

Globoko me je pretresla tesnoba in tišina v dvorani, kot maska neprizadeti obraz predsednika sodišča, vsa na videz tako pomembna in slavnostna obrednost uvodne procesualne procedure, — predvsem pa nepreklicna dokončnost odločitve, ki so jo zahtevali od mojih soprotnikov in od mene po končanem procesu.

Med razpravo mi je prišlo na misel, da nikoli nihče ne izve — razen udeležencev, porotnikov seve — kaj se dogaja v posvetovalnici za porotnike. Dejal sem si, da bi dogajanje, ki se odvija za zaklenjenimi vrati porotniške sobe, moralo pomeniti pretresljivo in močno doživetje tudi za ljudi, ki sicer ne vidijo za kulise. To me je vzpodbudilo, da sem napisal televizijsko igro »Dvanajst porotnikov«.

Stirje faktorji so vplivali na moje vedenje kot porotnika in soddločali o mojem odnosu do stvari. Tudi pri pisanju so mi bili stalno pred očmi:

- izpovedi prič kot so jih razumeli in razlagali posamezni porotniki (razlike so bile prav neverjetne);

- vedenje in odnosi porotnikov drug do drugega v situaciji, ko je šlo za smrt ali življenje;
- emocionalna struktura posameznih porotnikov;
- reakcije porotnikov na čisto fizične zunanje vplive kot so vreme, čas in neprijazna porotniška posvetovalnica.

Pisanje igre je potem pomenilo zame eno samo obupno borbo proti preobilici vtisov in nadrobnosti. Kar imajo porotniki povedati o demokraciji, pravičnosti, socialnih obveznostih in o pritisku časa, ki bremeni ljudi, je, mislim, bolj pomembno kot je moč povedati v okviru televizijske igre.

Po Reginaldu Roseu



PRED PREDSTAVO IN PO NJEJ

OBIŠČITE

Tavčarjev bram



TOVARNA KOVINSKE EMBALAŽE - LJUBLJANA

proizvaja vse vrste litografirane embalaže — kot embalažo za prehranbeno industrijo, gospodinjstvo embalažo, bonboniere za čokolado, kakao in bonbone ter razne vrste litografiranih in ponikljanih pladnjev. Razen tega proizvajamo električne aparate za gospodinjstva kot n. pr. električne peči.

Izdelujemo tudi pribor za avtomobile in kolesa, in sicer avtomobilске žaromete, velike in male, zadnje svetilke, stop-svetilke, zračne zgoščevalke za avtomobile in kolesa ter zvonce za kolesa. Izdelujemo tudi pločevinaste litografirane otroške igrače.



10 tableta

Phenalgol

PROTIV BOLOVA

„Lek“ LJUBLJANA OdoBr KZL: 373/54

Dobite ga v vsaki lekarni!

TOVARNA PISALNIH STROJEV

LJUBLJANA - SAVLJE, telefon 382-255

proizvaja:

ZA PISARNO pisalni stroj »Emona« valj 30 cm — pisalni stroj »Emona«, valj 45 cm — razmnoževalni stroj Tops-Gestetner

ZA DOM pisalni stroj portable »Sava« s plačilom tudi na dveletni potrošniški kredit.



Novosti

Državne založbe

Slovenije

WILLIAM FAULKNER: Divje palme, pl.	din 1.100.—
THEODOR STORM: Novele, pl.	« 1.200.—
F. M. DOSTOJEVSKI: Idiot, pl.	« 2.000.—
JOSIP KULIŠER: Splošna gospodarska zgodovina I., II., pl.	« 3.500.—
AVGUST PIRJEVEC: Delo Franceta Prešerna pl.	din 800.—
ALEKSANDER VUČO: Mrtve javke, pl.	« 1.100.—
JUŠ KOZAK: Šentpeter, pl.	« 1.250.—
GUSTAV KRKLEC: Lirika, pl.	« 850.—
J. J. ROUSSEAU: Emil — o vzgoji, br.	« 1.400.—

Naročila sprejema:

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

LJUBLJANA, Mestni trg 26

Čopova 3

Trg revolucije 19

CELJE, Trg V. kongresa 3